

Kaderbrief "Samen zijn we Alblasserdam"

Het is gebruikelijk om net voor het zomerreces in een Perspectiefnota de uitgangspunten en richting voor de komende begroting te bepalen. Vanwege de coalitieonderhandelingen en het opstellen van het coalitieakkoord, hebben wij er in dit eerste collegejaar voor gekozen het coalitieakkoord "Samen zijn we Alblasserdam" te vertalen in een kaderbrief. Hierin verwerken we autonome ontwikkelingen en een eerste financiële doorvertaling van de hoofdlijnen uit het coalitieakkoord.

Punten zetten

Dit sluit ook goed aan bij ons uitgangspunt 'punten zetten'. We gaan verder op de goede weg die is ingezet en willen, naast het opstarten van nieuwe zaken, ook de ingezette projecten afronden. In de vorige bestuursperiode zijn belangrijke keuzes gemaakt voor de toekomst van het dorp. Ons standpunt is dat we ook zorgen dat al deze projecten "af" komen. Ook willen wij zwembad Blokweer openhouden.

Accenten

In het coalitieakkoord "Samen zijn we Alblasserdam" hebben wij op een aantal zaken accenten gelegd die we nu vertalen in deze kaderbrief. Het gaat dan onder meer om het klimaatadaptief maken van de buitenruimte en de investeringen die nodig zijn om de kwaliteit van de verhardingen op orde te houden. Daarnaast starten we een onderzoek naar een grote, nieuwe woningbouwlocatie en een onderzoek naar het gebruik van maatschappelijk vastgoed en willen we de veiligheid voor fietsers verbeteren. Ook zetten we in op een actieve buurtaanpak en investeren we in de toekomstbestendigheid van de organisatie.

Prijsstijgingen

Het mag geen verrassing zijn dat de inflatie en daarmee prijsstijging op diverse fronten, de oorlog in Oekraïne en de schaarste op de arbeidsmarkt invloed hebben op onze financiële positie. Dat merken we bijvoorbeeld in onze projecten in de buitenruimte en in de bijdragen aan onze gemeenschappelijke regelingen en aan maatschappelijke partners. Dit zijn zaken die ons overkomen waar we weinig tot geen invloed op kunnen uitoefenen. Dat geldt ook voor cao-aanpassingen van de loonkosten. Het beheersen van de kosten is wel een topprioriteit voor ons allemaal.

Rijksoverheid

Het effect van de herverdeling van het gemeentefonds is in de meicirculaire 2022 wederom negatiever geworden voor Alblasserdam. Verder is er nog onzekerheid over onder andere het toekennen van de zogeheten klimaatgelden, of de compensatie voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen volledig is en zijn er de mogelijke lange termijn coronaeffecten, bijvoorbeeld in de jeugdzorg. Het Rijk stelt veel middelen tijdelijk beschikbaar, tot en met 2025. Deze onzekerheden maken het moeilijk om het financieel perspectief goed te duiden. We gaan uit van wat we nu weten. Dit betekent dat we als dekking van bijvoorbeeld onze ambities in de energietransitie, alleen een deel van de reeds toegekende klimaatgelden opnemen, waarbij we al wel voorbereidingen treffen voor bijvoorbeeld het verduurzamen van ons vastgoed.

Kostendekkendheid

De beperkte mogelijkheden van additionele inkomsten maakt dat we onze structurele inkomsten en uitgaven in balans moeten krijgen. Aan onze inkomstenkant zien we ruimte in onze producten en diensten. Enerzijds door deze meer kostendekkend te maken, anderzijds door zakelijker te kijken naar onze dienstverlening.

Het (trapsgewijs) kostendekkend maken van alle gemeentelijke diensten en producten, heeft effect op onze tarieven en woonlasten. Qua woonlasten staat Alblasserdam momenteel op een gemiddelde plaats op de ranglijst van Nederlandse gemeenten. We laten de nullijn los, maar houden wel vast aan deze positie en stijgen verhoudingsgewijs niet meer dan andere gemeenten.

Financiële uitwerking

Startpunt

Als startpunt gaan we uit de begroting 2022-2025. Vervolgens zijn de structurele effecten vanuit de 1e bestuursrapportage in het meerjarenbeeld verwerkt.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022	331	300	5	45
Af: incidenteel resultaat	-148	-91	150	0
Structureel begrotingssaldo (Begr. 2022)	479	391	-145	45

Uitgangspunten

We hanteren de volgende financieel-technische uitgangspunten in de begroting:

- We brengen de raming voor 2023 zoveel mogelijk op een realistisch niveau. De jaren daarna indexerem wij niet, conform bestaand beleid.
- Daartegenover staat dat wij zoals gebruikelijk de algemene uitkering uit het gemeentefonds ook op constante prijzen opnemen. Loon- en prijscompensatie wordt daarmee in latere jaren zowel aan de kosten als inkomstenkant verrekend.
- De aan investeringen toe te rekenen rekenrente blijft 1%. Dit is conform de afgelopen jaren en 2022;
- In het kader van financieel toezicht moet ten minste de eerste jaarschijf (2023) structureel sluitend zijn om niet onder preventief toezicht door de provincie te worden gesteld. Vanuit het oogpunt van gezond financieel beleid willen wij ook voor de jaren tot en met 2025 een structureel sluitende begroting aanbieden. Gezien de enorme afname van het gemeentefonds vanaf 2026, achten we het onverantwoord ook de begroting in deze jaarschijf sluitend te maken. Er lopen via diverse lijnen gesprekken met het Rijk om tot oplossingen te komen. De grote terugval van rijksmiddelen en daarmee de terugval in het begrotingssaldo is een landelijk probleem waar alle gemeenten mee kampen. Ook binnen de regio Drechtsteden wordt de lijn gehanteerd om 2026 niet sluitend te maken door middel van omvangrijke bezuinigingen.
- Het niet sluitend maken van jaarschijf 2026 is niet in lijn met de Financiële verordening gemeente Alblasterdam 2015". Verder volgen we deze verordening.

Uitgaven

1. AUTONOME ONTWIKKELINGEN

De volgende autonome ontwikkelingen nemen we mee in ons financieel beeld. Let op dat bijstellingen zijn ten opzichte van de begroting 2022. Een deel van de kosten is in de 1e burap 2022 budgettair verwerkt.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Stijging loonkosten 2023	-160	-160	-160	-160
Bijstelling Gemeenschappelijke Regelingen	-686	-697	-684	-684
Actualisatie budgetten prijspeil 2023 (stelpost)	-500	-500	-500	-500
Toekomstbestendige organisatie	-577	-627	-702	-777
Overige	-167	-167	-167	-167
Totaal	-2.090	-2.151	-2.213	-2.288

Stijging Loonkosten

De CAO 2021-2022 is verwerkt in de 1e burap 2022. In de bijstelling in de kaderbrief gaan we uit van 2% loonkostenstijging in 2023, conform advies Servicegemeente Dordrecht (SGD). We houden hierin vooralsnog geen rekening met intensievere werving en inhuur als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. We proberen dit in eerste instantie zoveel als mogelijk binnen de vacatureruimte op te vangen.

Bijstelling Gemeenschappelijke Regelingen

Ook de Gemeenschappelijke Regelingen hebben te maken met inflatie. Verder is er een stijgende zorgvraag en verandert de maatschappij en de omgang tussen burger en overheid. Dit samen brengt hogere kosten met zich mee in de Gemeenschappelijke Regelingen. De ramingen voor de GR'en zijn conform conceptbegroting 2023 opgenomen.

Actualisatie budgetten prijspeil 2023

In de 1e burap 2022 zien we al een effect van de hoge inflatie, vooral door stijging van de energielasten en materiaalkosten. Deze bijstelling is in de burap alleen voor prijspeil 2022 opgenomen, maar we voorzien dat dit ook in 2023 doorloopt. We nemen nu een stelpost op van €500.000 die we nader uitwerken in de begroting. De omvang hiervan zal vooral bepaald worden door de stijgende energielasten en materiaalkosten. Voor een deel kunnen deze hiermee opgevangen worden. Echter, bij een hogere inflatie gaan we mogelijk faseren in de uitvoering van projecten. Dit zal dan worden uitgewerkt in de begroting. We volgen de marktontwikkelingen hiervoor op de voet.

Toekomstbestendigheid organisatie

De afgelopen jaren zijn veel taken naar gemeenten overgeheveld. Hiervoor zijn gemeenten niet financieel gecompenseerd door het rijk. Het gaat om nieuwe wetgeving zoals aanscherping op informatieveiligheid, Wet Open Overheid, strengere eisen aan verantwoording en rechtmatigheid en grotere opgaven op met name het beleidsterrein wonen en sociaal domein. Dit heeft ertoe geleid dat de personele formatie niet meer toereikend is. In het belang van een gezonde en toekomstbestendige organisatie, met vitale en kundige medewerkers, is het noodzakelijk om de extra taken van formatie te voorzien en geen concessies (meer) te doen op het onderhouden van een gedegen basisniveau. Aanvullende formatie voor nieuw beleid is hier nog niet in opgenomen.

2. AMBITIES

In het coalitieakkoord zijn diverse ambities opgenomen, die we in deze Kaderbrief financieel vertalen. We maken onderscheid in ambities met een structureel en met een incidenteel karakter.

A) Ambities met een structureel karakter

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Kapitaallasten klimaatadaptief maken buitenruimte*	0	-37	-73	-110
Kapitaallasten kwaliteitsniveau openbare ruimte*	0	-36	-72	-109
Kapitaallasten aanpak fietsveiligheid*	0	-3	-6	-9
Buurtaanpak	-50	-75	-100	-100
Openhouden zwembad Blokweer	PM	PM	PM	PM
Totaal	-50	-151	-251	-328

* Voor deze regels met kapitaallastenbudget geldt dat de investeringen starten in 2023. De kapitaallasten (rente en afschrijving) starten volgens ons financieel beleid in het jaar na oplevering van de investeringen, dus vanaf 2024.

Energietransitie en klimaatadaptatie

Gemeenten staan de komende jaren voor een grote opgave op het gebied van de Energietransitie. We volgen de uitgangspunten van de Regionale Energiestrategie en Warmtevisie. We ontvangen de komende jaren hiervoor middelen in de algemene uitkering. In deze collegeperiode starten we met onder meer de buitenruimte beter klimaatadaptief maken. Voor de investering voor klimaatadaptatie is ca. € 12 mln. benodigd. Hiervan is € 3,8 mln. toe te rekenen aan riolering en wordt via de rioolheffing gedekt. De investeringen worden verspreid in de komende acht jaar uitgevoerd (gemiddeld € 1,5 mln. per jaar, te beginnen in 2023. Omdat de kapitaallasten het jaar na uitvoering starten, zijn deze vanaf 2024 in de bovenstaande tabel zichtbaar).

Niveau beeldkwaliteit B handhaven

De kwaliteit van de buitenruimte (zoals onze bestrating) moet volgens objectieve meetcriteria voldoende zijn. Op sommige plekken in ons dorp scoren we echter onvoldoende. Dat vraagt om een extra investering van ca. € 12 mln. We gaan uit van een investering verspreid over 8 jaar, waarbij de kapitaallasten worden vertaald in de begroting. (gemiddeld € 1,5 mln. per jaar, te beginnen in 2023. Omdat de kapitaallasten het jaar na uitvoering starten, zijn deze vanaf 2024 in de bovenstaande tabel zichtbaar).

Fietsveiligheid

We willen de fietsveiligheid vergroten. Op basis van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP) bepalen we welke punten de hoogste prioriteit hebben. We houden rekening met het aanpakken van 3 kruisingen in deze collegeperiode. Als meer nodig blijkt te zijn, zullen we het investeringsprogramma hierop aanpassen.

Buurtaanpak

Voor de buurtaanpak die we beschrijven willen we ook middelen reserveren voor het uitvoering kunnen geven aan maatregelen. We reserveren hiervoor 50.000 in 2023, oplopend tot 100.000 structureel vanaf 2025.

Zwembad Blokweer

Recent heeft uw raad aangegeven varianten te willen uitwerken om zwembad Blokweer open te houden. Hier bereiden we een separaat voorstel voor, wat we in september aan u voorleggen.

B) Ambities met een incidenteel karakter (te dekken vanuit het vermogen)

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Onderzoek woningbouwlocaties	-150			
Onderzoek ontsluiting Alblasserdam		-150		
Onderzoek gebruik maatschappelijk vastgoed	-100			
Ottrekking reserves	250	150		

Onderzoek woningbouwlocaties

Om te kunnen voldoen aan de grote vraag binnen verschillende doelgroepen naar woningen, willen we een verkenning starten naar een nieuw groter woongebied. Doel is om in deze collegeperiode een locatie te kiezen. Daarom stellen we voor middelen vrij te maken voor de verkenning naar de verschillende locaties.

Onderzoek ontsluiting Alblasserdam

We vinden een goede ontsluiting van Alblasserdam belangrijk en gaan daarvoor onderzoeken hoe we dit het beste kunnen realiseren. Daarbij werken we samen in de regio en bekijken we meerdere vormen van vervoer.

Maatschappelijk vastgoed

We brengen in kaart hoe het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd kan worden, zodat we kunnen toewerken naar een energieneutraal dorp in 2050. Vooruitlopend op middelen die we van het rijk ontvangen, onderzoeken we welke gebouwen we gaan verduurzamen en op welke manier we dat willen doen.

3. INKOMSTEN EN RUIMTESCHEPPENDE MAATREGELEN

3A) Algemene uitkering gemeentefonds

Herverdeling

In de herverdeling van het gemeentefonds is Alblasterdam nadeelgemeente. Dit nadeel komt uit op € 59 per inwoner. Dit effect wordt gefaseerd ingevoerd (2023 € 7,50 ; 2024 € 22,50 ; vanaf 2025 €37,50) en gemaximeerd op € 37,50 per inwoner.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Herverdeling gemeentefonds	-150	-450	-750	-750

Algemene uitkering gemeentefonds

De begroting 2022-2025 is gebaseerd op de meicirculaire 2021. Vervolgens zijn de september- en decembercirculaire 2021 gepubliceerd en is de vertaling van het nieuwe regeerakkoord in de maartbrief 2022 verwerkt.

De effecten van de maartbrief 2022 en de voorjaarsnota 2022 van het kabinet zijn financieel vertaald in de recent gepubliceerde meicirculaire 2022. De effecten van de meicirculaire 2022 zijn in deze kaderbrief nog als PM opgenomen, omdat de analyse hierop nog niet is afgerond. Omdat deze analyse wel van belang is voor de te maken keuzes in de begroting, zal de analyse als raadsmemo beschikbaar komen vóór de raadsbehandeling op 6 juli.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Septemercirculaire 2021	187	190	296	
Decemercirculaire 2021	149	172	197	323
Maartbrief 2022	112	799	1.007	-8
Actualisatie prijspeil	647	647	647	647
Meicirculaire 2022	PM	PM	PM	PM
Totaal	1.095	1.808	2.147	962

3B+3C) Kostendekkendheid

Kostendekkendheid tarieven

Het uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle door ons aangeboden producten en diensten 100% kostendekkend zijn. Dat doen we niet in een keer, maar trapsgewijs. Hierbij kijken we naar verschillende leges (bijvoorbeeld omgevingsvergunningen en publiekszaken) en tarieven binnen de woonlasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing).

Conform de toezegging gedaan bij de begrotingsbehandeling 2022 is het college bezig met een aanpassing van de verordening op lijkbezorging waarbij ook een nadere duiding van de kosten en baten betrokken zal worden.

OZB

Alblasserdam heeft een hoog voorzieningenniveau. De OZB is de laatste jaren minder dan het landelijk gemiddelde gestegen. We stellen voor de OZB in 2023 enigszins te laten stijgen. Onder meer om kostendekkende diensten te bieden, maar ook om het voorzieningenniveau hoog te houden. We streven naar tarieven die wel passend blijven bij onze huidige (gemiddelde) positie in Nederland op de Coelo-ranglijst.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Kostendekkende tarieven	200	200	200	200
Verhoging OZB	500	500	500	500

3D) Overige

Onvoorzien

We hebben een structurele post onvoorzien in onze begroting opgenomen. Deze laten we aan het eind van het jaar vrijvallen, maar wordt verder niet gebruikt. We verlagen deze post tot € 100.000 structureel, waardoor het meerdere beschikbaar komt in de algemene middelen.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Vrijval onvoorzien	205	185	253	253

BIJLAGE 1 – FINANCIËEL BEELD 2023-2026 KADERBRIEF

In deze bijlage geven we de genoemde onderdelen in één overzicht weer.

Bedragen x € 1.000 (+ = voordeel / - = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Structureel begrotingssaldo 2022-2025	479	391	-145	45
Structurele effecten 1e burap 2022	-1.363	-1.363	-1.363	-1.363
1 Autonome ontwikkelingen	-2.090	-2.151	-2.213	-2.288
2a Ambities (structureel)	-50	-151	-251	-328
2b Ambities (incidenteel)	-250	-150		
2b Ambities (incidenteel) – dekking reserve	250	150		
3a) Gemeentefonds – algemene uitkering*	1.095	1.808	2.147	962
3b) Kostendekkendheid tarieven	200	200	200	200
3e) OZB	500	500	500	500
3d) Onvoorzien en overige	205	185	253	253
Totaal (exclusief meicirculaire 2022)	-1.024	-581	-872	-2.019
Incidenteel vervallen opschalingskorting	446	597	753	
Totaal (exclusief meicirculaire 2022)	-578	16	-119	-2.002

* Voor de doorrekening van de meicirculaire volgt voor de algemene beschouwingen een raadsmemo. Hierin worden de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds, de verwerking van de opschalingskorting in 2023-2025 en de overige effecten van de meicirculaire toegelicht. De opschalingskorting is in dit financieel beeld al wel benoemd omdat hierover eerder al is gecommuniceerd. In de meicirculaire wordt deze geformaliseerd.